

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ป่าไม้เป็นมรดกจากธรรมชาติที่มีความสวยงาม และหลากหลายในตัวของมันเอง เป็นตัวแทนของธรรมชาติในโลกที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงามเติบโต และหลากหลาย ผลิตผลหลักของป่าไม้ คือ ไม้ และไม้ได้ให้ประโยชน์หลาย ๆ อย่าง เป็นวัตถุดิบชนิดแรก ที่เราใช้ประโยชน์ไม้มีส่วนสำคัญในกิจกรรมทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ มากกว่าสิ่งอื่นใด และ ในอุตสาหกรรมหลักทุกชนิดก็ต้องพึ่งพาผลผลิตจากป่าอย่างน้อย 1 ชนิด เพื่อใช้ใน กระบวนการผลิต เราจะเห็นได้ว่า ป่าไม้เป็นทั้งผู้ให้ และผู้คุ้มครอง ป่าไม้ดำรงรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางระบบนิเวศ รักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร รักษาดินมิให้ถูกชะล้าง ให้พลังงานแก่ประชาชนจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของโลก ป่าไม้ยังให้ไม้ในการทำกระดาษ และอุตสาหกรรมต่าง ๆ ป่าไม้ยังมีความสวยงามเมื่อเรามองดูมัน ถ้าปราศจากป่าไม้โลกของเราคงแห้งแล้งมากกว่านี้ แต่อย่างไรก็ตามในบางพื้นที่ในเขตร้อน โลกกำลังสูญเสียมรดกจากธรรมชาติชนิดนี้ไปอย่างรวดเร็วจนไม่อาจฟื้นฟูได้ทัน หากอัตราการใช้ยังคงเป็นเหมือนเช่นทุกวันนี้ (กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี, 2545, หน้า 1)

สภาพป่าไม้ในประเทศไทยสาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน จากบทรายงานของสำนักงานสำรวจ และวางแผนพัฒนาป่าไม้ ได้ทำการสำรวจความปกคลุมของป่าไม้ทั่วประเทศ (กรมป่าไม้ สาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปี พ.ศ. 2553) ระบุว่า พื้นที่ป่าไม้ของประเทศคงเหลือเนื้อที่ประมาณ 111,680 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 40.34 ของพื้นที่ประเทศ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนต่อการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ไปอย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ป่าไม้ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ที่มีพื้นที่ป่าไม้ปกคลุมร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั่วประเทศ การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้อย่างรวดเร็วนี้เกิดจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่ทางการเกษตร และสถานที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรในท้องถิ่นชนบท การทำไร่เลื่อนลอย การทำไม้เพื่อการส่งออกเป็นสินค้าเกินความสามารถของป่า การสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ชัดความสามารถของเจ้าหน้าที่

เกี่ยวข้องในการคุ้มครองรักษาป่า จากสาเหตุของปัญหาข้างต้น เป็นตัวบ่งชี้ได้ว่า กำลังส่งผลกระทบต่อมวลชีวภาพที่อาศัยในผืนป่า และวิถีชีวิตของชุมชน ที่อาศัยอยู่รอบ ๆ แนวเขตพื้นที่ป่าต่าง ๆ (กรมป่าไม้ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2548, หน้า 17-18)

รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีนโยบายต่อการคุ้มครองรักษาป่าไม้ ซึ่งพยายามเพิ่มความปกคลุมของป่าไม้ในทั่วประเทศ ถึงปี พ.ศ. 2563 ให้ได้ร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ รัฐบาล เมื่อก่อนถือว่า ทรัพยากรป่าไม้ทั้งหมดเป็นของรัฐ และต้องเป็นเจ้าหน้าที่รัฐในการดูแลรักษาเท่านั้น แต่ใช้ไม่ได้ผลจึงปรับเปลี่ยนแนวทางใหม่โดยเน้นการส่งเสริมให้ประชาชน หน่วยงานในท้องถิ่น และองค์กร มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการคุ้มครอง ที่ดิน น้ำ และป่าไม้โดยรับผลประโยชน์ตอบแทนจากการปกป้องรักษาป่าไม้อย่างโปร่งใส นอกจากนั้น รัฐบาลยังถือเอกสารปลูกจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ รักษาป่าไม้ให้แก่เด็กเยาวชนเป็นบรมลัทธิที่หนึ่ง ให้เป็นระบบ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาป่าไม้ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (กรมป่าไม้ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2553, หน้า 3)

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ภายในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นกระแสหนึ่งในปัจจุบันที่ชุมชนหันมาให้ความสำคัญ โดยมีชุมชนหลายแห่งทั่วประเทศที่อาศัยอยู่ในป่าจนสามารถเรียกป่านั้นว่า “ป่าชุมชน” ได้พยายามดำเนินกิจกรรมมากมายเพื่ออนุรักษ์ และรักษาป่าไว้ให้คงอยู่ ทั้งนี้แต่ละท้องถิ่นจะมีรูปแบบ และวิธีดำเนินการเรื่องป่าชุมชนแตกต่างกันออกไป และไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเพราะเป็นการดำเนินการในภาคประชาชนเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่มีการประสานความร่วมมือจากภาครัฐ หรือเอกชนเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญมากที่สุดในการอนุรักษ์ และพัฒนาป่าชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่เป็นแกนนำแนวทางการอนุรักษ์ และจัดการป่า ควบคู่กับการพัฒนาคน พัฒนาชุมชน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านการใช้ทรัพยากรในหมู่บ้านตามระเบียบกฎหมาย เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน อย่างเป็นทางการ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการจัดการทรัพยากร เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านได้ปฏิบัติตาม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางศาสนาเสริมสร้างความดี มุ่งการพัฒนาคุณภาพของชีวิต พร้อมกับทำให้คำปรึกษา การให้การศึกษแก่ชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่นในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยการปลูกจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมป่าไม้ให้กับชุมชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน

โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้แก่เด็ก และเยาวชนรู้สึกรัก ห่วงแหนป่าไม้เพื่อสืบสานการอนุรักษ์ ดูแลป่าชุมชนในอนาคต

ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ เป็นป่าธรรมชาติ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,000 ไร่ มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านระบบนิเวศ เป็นแหล่งอาหารทางธรรมชาติ เป็นแหล่งเชื้อเพลิงสำหรับหุงต้ม เป็นแหล่งหาของป่า เป็นแหล่งยาสมุนไพรรักษาโรค และเป็นแหล่งนำใช้ไม้ปลูกสร้างบ้านเรือนของชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ และหมู่บ้านใกล้เคียง สภาพทั่วไปของ ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ในปัจจุบันมีสภาพเสื่อมโทรมลงอย่างมาก ความสมดุลทางระบบนิเวศลดน้อยลง ไม้ที่มีค่าหมดไป ต้นไม้ใหญ่ถูกตัดโค่น แหล่งน้ำในป่าชุมชนบกแห้ง นก ลัตว์ป่าหายไป หน่อไม้ ของป่า พืชสมุนไพรที่ใช้เป็นอาหาร และยารักษาโรคขาดแคลน บางชนิดพันธุ์ หมดไปในตัว รายได้เสริมของชุมชนจากการเก็บของป่าไปขายพบความลำบาก สิ่งที่เกิดขึ้นกับป่าชุมชนไม่ได้ถูกแก้ตามกฎหมาย และชุมชนเองก็ให้ความสำคัญน้อยลงในการมีส่วนร่วมที่จะสร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมด้วยช่วยกันในการอนุรักษ์ ป่าชุมชน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ และหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นอย่างมาก

การศึกษา และวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นสนใจในการปลูกฝังเด็กเยาวชนรุ่นต่อไปให้รับรู้คุณค่า และประโยชน์ของป่าไม้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก สร้างจิตสำนึกแก่เด็ก และเยาวชน เนื่องจากเยาวชนเป็นตัวแทนผู้ใหญ่ในอนาคตให้รู้สึกรัก ห่วงแหน สอดส่องดูแลเป็นหูเป็นตาช่วยผู้ปกครอง และคณะกรรมการปกครองหมู่บ้าน และสามารถพัฒนาตนเองก้าวขึ้นมาทำงานต่อเนื่องกับแกนนำชุมชนในการรักษาป่าไม้ รวมทั้งการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เหลืออยู่ให้มีความอุดมสมบูรณ์ และยั่งยืน โดยจัดประชุมเรียกผู้ปกครอง พระสงฆ์ ครู ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่มเยาวชน มาทำความเข้าใจสถานการณ์ และกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ระดมพลังความคิด และการปฏิสัมพันธ์ เพื่อสร้างแนวทางพัฒนา หรือวิธีการสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดขึ้น ความพยายาม และการควบคุมจัดการ เป็นการนำโครงการกิจกรรมที่คิดค้นร่วมกันมากำหนดเป้าหมายแผนปฏิบัติการ การวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาตอบสนองความต้องการของหมู่บ้านเห็นปัญหา และผลกระทบในทางที่เสียหายต่อพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชน อันจะนำไปสู่การร่วมกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ให้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักวิชาการหน่วยงานคุ้มครองป่าไม้ในระดับแขวงของแผนกทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแขวงบอลิคำไซ ได้มองเห็นสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ซึ่งปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ และหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นอย่างมาก จึงสนใจทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ “การเสริมสร้างความรู้ และตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียน บ้าน และวัด บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบอลิคำไซ มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ จะได้มีความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน อันจะนำไปสู่การร่วมด้วยช่วยกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ให้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังได้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนที่เหมาะสม สำหรับนำไปปรับใช้กับการอนุรักษ์ป่าชุมชนในหมู่บ้านอื่นต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษา เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร
2. กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด เป็นอย่างไร
3. ผลการนำร่องทดลองใช้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียน บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัดเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษา เยาวชน โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อสร้างกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด
3. เพื่อศึกษาผลการนำร่องทดลองใช้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษา เยาวชน โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. ได้ทราบสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. ได้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด
3. เยาวชนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ และความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์จากการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชนในโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษา เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่

- 1.1 สภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 1.2 กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนในโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด
- 1.3 ผลการนำร่องทดลองใช้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนในโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ให้ข้อมูล

- 2.1 พื้นที่ที่ทำการศึกษาสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชน คือ ชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว
- 2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ ผู้ปกครองนักเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ และเจ้าหน้าที่รัฐ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งหมดจำนวน 19 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง
- 2.3 กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการยก่างกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน

บ้าน และวัด ได้แก่ กลุ่มคนที่เป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน พระสงฆ์ และเจ้าหน้าที่รัฐของเมือง รวมทั้งหมดจำนวน 19 คน

2.4 ประชากรในการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม คือ นักเรียนประถมโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรในขั้นก่อนสร้างกิจกรรม ได้แก่ สภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์

3.2 ตัวแปรในการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม ได้แก่

3.2.1 ตัวแปรต้น คือ การนำร่องทดลองใช้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน 2) ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน และ 3) ความพึงพอใจของเยาวชนต่อการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม

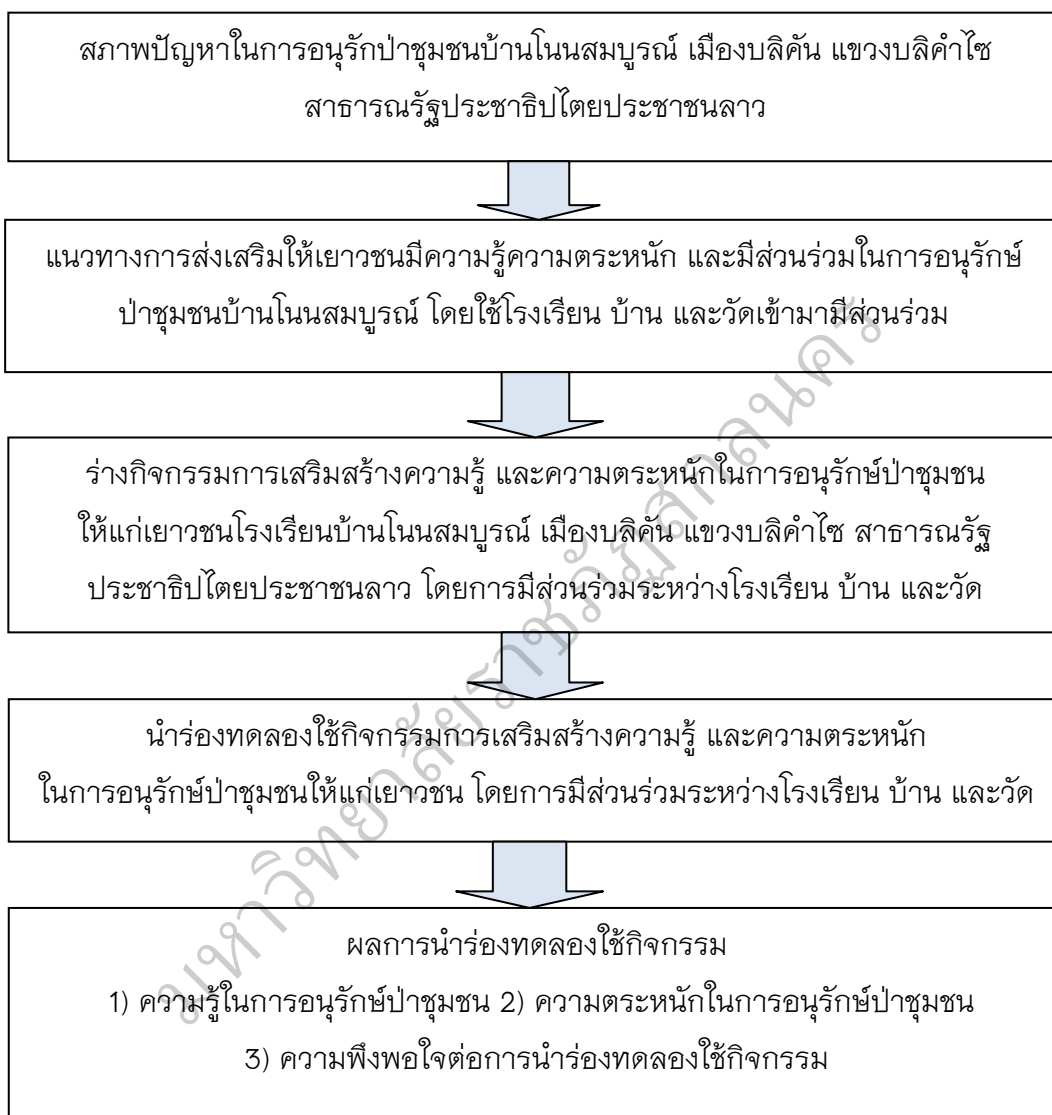
4. ขอบเขตด้านเวลาในการวิจัย

เริ่มดำเนินการวิจัย ในเดือนมิถุนายน พ.ศ 2558 ถึงเดือนตุลาคม ปี พ.ศ 2558 รวมระยะเวลา 4 เดือน โดยกำหนดออกเป็น 3 ช่วง คือ ระยะเวลาการศึกษาสภาพปัญหาในเดือนมิถุนายน ระยะเวลาการสร้างกิจกรรมในเดือนกรกฎาคม และระยะเวลาศึกษาผลการนำร่องทดลองใช้กิจกรรมในเดือนตุลาคม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษาโรงเรียน

บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษา เยาวชน โรงเรียน บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลัดัน แขวงบลัดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน หมายถึง ความสามารถของเยาวชนในการรู้ และเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ด้วยความชาญฉลาด และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ส่วนรวมมากที่สุด และมีระยะเวลาในการใช้งานยาวนานที่สุด โดยความรู้ในการอนุรักษ์ต่อ พื้นที่ป่า ได้แก่ ความสำคัญ และคุณประโยชน์ของป่าที่มีต่อชุมชน การนำใช้ทรัพยากร ป่าไม้อย่างชาญฉลาด และการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ซึ่งวัดได้ด้วย แบบทดสอบความรู้ที่วิจัยสร้างขึ้น

2. ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน หมายถึง ความรู้สึก รักหวงแหน เล็งเห็นคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดที่มีอยู่ในพื้นที่ป่า รวมทั้งรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่าชุมชน การรู้จักนำใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างชาญฉลาดโดย ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด และมีผลเสียน้อยที่สุด ซึ่งวัดได้ด้วยแบบวัดความตระหนักที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่ เยาวชน หมายถึง การนำความรู้ วิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้มาจากการค้นคิด และ การวิจัยด้านวิชาการ ไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่เยาวชน ทำให้เยาวชนมีความรู้แล้วเกิดมี ความตระหนักเพิ่มมากขึ้น ถูกออกแบบโดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด จากแนวคิดแนวทางสู่การแก้ไขปัญหาป่าเกี่ยวกับป่าชุมชน มีเป้าหมาย ขั้นตอนจัดทำ นำใช้กับเยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต แนวคิดของเยาวชน ให้ มีความรู้ และความตระหนัก ซึ่งจะกลายเป็นผู้สืบสาน ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน บ้านโนนสมบูรณ์ในอนาคต

4. ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ หมายถึง พื้นที่ป่าไม้ธรรมชาติ อยู่ล้อมรอบ หมู่บ้านโนนสมบูรณ์ เนื้อที่ประมาณ 2000 ไร่ ถูกกำหนดตามวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์ ให้เป็นพื้นที่ป่าไม้เพื่อการเพิ่มขึ้นของปริมาณไม้ และของป่าตามกฎหมาย เพื่อสนองความ ต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการดำรงชีพของชุมชน มีคณะกรรมการ และ

ระเบียบการเฉพาะของหมู่บ้านในการคุ้มครองดูแลรักษา มีความอุดมสมบูรณ์ด้านระบบนิเวศ และหลากหลายชีวนานาพันธุ์ เหมาะแก่การศึกษาเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ ได้รับการจัดการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน องค์กรชุมชน และเยาวชน บ้านโนนสมบูรณ์ ทั้งทางตรง และทางอ้อม ตามความเชื่อ และวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน เป็นพื้นที่ป่าไม้ที่ประชาชนเข้าไปใช้สอยตามวิถีชีวิตประจำวันของคนอยู่ในหมู่บ้าน ทั้งเรื่องการทำมาหากินระบบครอบครัวเครือญาติ ประเพณีความเชื่อในชุมชน

5. การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผล ในที่นี้ หมายถึง โรงเรียน บ้าน วัด บ้านโนนสมบูรณ์ มีส่วนร่วมการคิด ร่วมการวางแผน ร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลในกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน

6. เยาวชนชั้นประถมปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ หมายถึง เด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

7. โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ หมายถึง สถานที่สำหรับฝึกสอนเด็กนักเรียนชั้นประถมภายใต้การดูแลของครูที่ได้รับหน้าที่มอบหมายจากสำนักงานศึกษาประจำเมืองอย่างเป็นทางการ มี 6 ชั้นเรียนผ่านตามลำดับชั้น คือ ป1 ป2 ป3 ป4 และป5 มีการศึกษาตามระบบการเรียนการสอนในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

8. บ้าน หมายถึง สถานที่อาศัยของชุมชนอยู่รวมกัน ประกอบด้วย 4 กลุ่มคนเป็นหลัก ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ปกครอง หรือชาวบ้านทั่วไป กลุ่มสตรี และกลุ่มเยาวชน กลุ่มคนเหล่านี้สามารถให้ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

9. วัด หมายถึง สถานที่ทางศาสนา เป็นที่พำนักของพระสงฆ์ และนักบวชในทางธรรมะ ช่วยประกอบศาสนพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน

10. ความพึงพอใจต่อการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นในทางบวกของเยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน ซึ่งวัดได้ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น